

gunstiger dan de zomer zich leenen tot buitenverpleging van zwakke kinderen, ook in ons land, zooals bewezen is door de ervaringen, die het Centraal Genootschap heeft opgedaan in en na de oorlogsjaren met ondervoede Nederlandsche en buitenlandsche kinderen. Van dit feit de ouders en onderwijzers te overtuigen, zoodat ook in den winter profijt getrokken worde van de kolonie-verpleging van zwakke kinderen, is zonder uw medewerking m. i. ondenkbaar. Onze gemeenschap heeft toch belang er bij door het opkweken van een weerstandbiedende spes patriae, deze als volwassene zoo min mogelijk ten koste van het Invaliditeitsfonds te doen komen en er zooveel mogelijk voor de productie volwaardige menschen van te maken, waardoor wij vooral medewerken tot hun levensgeluk.

Utrecht,
25 Februari 1922.

De geneeskundige inspecteur van het
Centraal Genootschap,
L. J. SIEBURGH.

AANTAL TUBERCULOSELIJDERS IN NEDERLAND.

Onder „Binnenland” van het *Tijdschrift* van 18 Februari is uit *Tegen de Tuberculose* overgenomen een berekening van het aantal lijdens aan deze ziekte, op grond van een onderzoek daarnaar. Dit getal wordt berekend op ten minste $2\frac{1}{2}$ maal 16259. Er staat niet vermeld, hoe men aan dit grondcijfer kwam en welke lijdens men wel tot de tuberculoselijders rekende.

Vrij zeker kan men nu reeds zeggen, dat deze cijfers waardeloos zijn en dat zij, evenmin als de sterftcijfers aan tuberculose, ons in het geheel geen inzicht geven in den omvang der tuberculose-pandemie. Het omvangrijkste en sociaal ergste gedeelte van de tuberculose ligt vóór den tijd, waarin het tot deze onmiskenbare duidelijke vormen en tot de sterfte komt. Als men het begrip „tuberculose” niet geheel willekeurig beperkt, — zooals nog al gebruikelijk is — tot bijv. long- en strottenhoofd-tuberculose of tot de phthisis en nog enkele vormen meer, maar daaronder alles rekent, wat er voor werkelijke ziekte op besmetting met den tuberkelbacil berust, dan zou men wel tot heel wat hoogere cijfers komen. Juist bij deze uiterst chronische ziekte hebben wij aan cijfers, die over enkele vormen van haar of over de sterfte loopen, zoo goed als niets, wanneer wij een inzicht willen krijgen in de menigvuldigheid der ziekte en in haar maatschappelijke beteekenis. Met zulke onderzoekingen staat het ongeveer, alsof men, om op de hoogte te komen van de veelvuldigheid der syphilis, zich er toe beperkte om enkel naar tertiaire stadia te zoeken, al het andere er maar niet toe rekenende. De gevonden cijfers zijn dan ook vrijwel waardeloos, althans voor zoover men daaruit gevolgtrekkingen over uitbreiding en beteekenis der tuberculose zou willen maken.

Zij zijn niet geheel zonder gevaar; zij werken een bezwaarlijke en bedriegelijke geruststelling in de hand. Er is veel meer tuberculose in ons land, dan men hieruit wel zou opmaken; de beginstadia bij kinderen zijn zeer zeker niet er in begrepen. Het is niet onvoorzichtig om aan te nemen, dat men dan tot eenige malen hoogere getallen zou komen, ook als men zich beperkte tot dié gevallen, in welke inderdaad klinische verschijnselen het bestaan van de tuberculose voor ieder geneesheer onmiskenbaar moeten maken. Het is wel zeker, dat men ook nu weer enkel aan de verder gevorderde stadia heeft gedacht.

Groningen, 25 Februari 1922.

G. SCHELTEMA.